

Theater Na de Dam
Atelier

HET SCHOLTENSHUIS

Thema's: Dagelijks leven, Soldaten

Locatie: Groningen, Nederland

Door: Anika Abbing en Jorieke Abbing

Dit verhaal is van Wim, die vier of vijf jaar was toen de Tweede Wereldoorlog begon. Hij woonde met zijn gezin in de zijstraat van *het Scholtenshuis** in de binnenstad van Groningen (naast het Koetshuis, waar nu restaurant het Feithuis is). Wim heeft nog veel herinneringen aan die tijd als buurjongen van het Scholtenshuis. Hij speelde er in de grote zaal, omdat zijn vader er conciërge was. Op een dag sprong er een gevangene uit het zolderraam. Hij was op slag dood. Een andere gevangene vluchtte en werd voor Wims huis doodgeschoten door de Grüne Polizei. Dat maakte veel indruk op Wim, maar hij was een kind. Hij heeft het er later nooit meer met zijn vader, die vast nog veel meer gruwelijkheden had gezien, over gehad.

PERSONAGES WIM (in piccolo-pakje)
 DIK
 EDDY
 HITLERJUGEND

WIM en DIK zitten of staan samen op het toneel

WIM Vroeger man
DIK Ja man, vroeger
WIM Ik spreek 1944
DIK Acht jaar geleden
WIM Grote markt, Groningen 1944
DIK Sigaretje?

WIM en DIK roken er nog één, EDDY komt op

EDDY Wacht! WACHT jongens

Ik hoor ook bij deze herinnering
Ik hoor er ook bij!

DIK en WIM Eddy! Edje!
WIM Eddy hoort ook bij deze herinnering
EDDY Dus, het is 1944?
WIM Ja, en we wonen bij het Scholtenshuis
EDDY Het Scholtenshuis: het voorportaal van de hel
DIK Het Noordelijk hoofdkwartier van de SD
De SD is de Sicherheitsdienst...
Gestapo

EDDY pakt een briefje en leest voor

EDDY De SD moest de Duitse orde in stand houden,
de publieke opinie controleren
En het verzet tegengaan
Daarnaast deden ze de deportatie van bijna alle Joden uit het
Noorden,
Het werven van dwangarbeiders en het fusilleren van
verzetsmensen

DIK We zijn nog geen tien jaar
We wonen in de zijstraat van het Scholtenshuis
Achterdeur open
Tuin in
Over de binnenplaats
Nog een deur en dan –

WIM (*verrukt*) De grote zaal

DIK Der Große Innenhof

WIM Niemand durfde er te komen

DIK Behalve ik

EDDY En ik

WIM Ik ben acht jaar
Het is zes uur in de ochtend
In mijn pyjama ren ik naar de grote zaal
Helemaal alleen ben ik, denk ik
Ik hoor laarzen
Het is Dr. Ernst Knorr, hoofd Sicherheitspolizei afdeling 4-A
De tweede verdieping
Zweetkop
Ogen als kogels

EDDY Ik herinner me de conciërge van het Scholtenshuis
Met zijn sleutelbos
Jullie pa

WIM Onze pa

DIK Pa, wat is er op zolder?
“Geen idee jongen”

WIM Pa, waarom heeft dr. Ernst Knorr bloedvlekken op zijn pak?
“Tomatensaus, jongen”

EDDY De gevangenen zaten op zolder

WIM Wisten wij niet

EDDY Er was de verhoorkamer van Lenhoff, de beul
Die had zijn kamer overgeleverd met bloed

DIK Maar we hoorden nooit iets
Geen geschreeuw
Geen kraken van botten of kaken

EDDY We horen soms schieten

DIK In de kelder vinden we krantjes
‘Leest de waarheid’

WIM ‘De vrijheid wenkt! Reikt haar de hand!’

EDDY Ik vind een tekening; Hitler aan de galg

WIM Oh!
De Hitlerjugend

EDDY De Hitlerjugend op de Grote Markt

HITLERJUGEN Wacht, we komen eraan
D

HITLERJUGEND komt op rennen, alle jongens doen met veel energie een bewegingsscène. Ze moeten een vlag op het midden van de grote markt veroveren. Deze jongens worden klaargestoomd voor het Duitse leger. Het gaat er hard aan toe

WIM Ik herinner me – niet kunnen slapen
Uit mijn raam omhoog kijken
Heel vaak omhoog kijken naar de zolder
Ik zie nooit iets
Maar dan op een avond, een man
Ik zie een man staan – hij kijkt me recht aan – en springt
BAF!
Op onze binnenplaats

EDDY Dood

DIK Dood

WIM 1945
Met deze ogen, zie ik ze graven
Een groot gat in de binnentuin
En ze gooien er papieren in en steken alles in de fik

EDDY 1945
Het Scholtenshuis is in brand gestoken

WIM De hele stad stond in brand
De stad stonk naar benzine en rubber en Canada

EDDY Hoe ruikt Canada?

WIM Naar maple syrup Edje

ALLEN HIER STOND HET HUIS VAN HET NAZISME
VAN HAKENKRUIS EN SS
HIER GAVEN ZIJ GERMAANSE LES
IN GRUWELIJK SADISME
HIER HEBBEN ZIJ, DIE VOOR VRIJHEID STREDEN
ONMENSELIJK GELEDEN

In mei 2014 speelde de voorstelling ‘Hier komt de nacht’ in Groningen (regie: Anika Abbing, tekst: Jorieke Abbing – productiehuis: Noord Nederlands Toneel). Een voorstelling over de spanning en verbittering na de oorlog, en over Het Grote Vergeten. Hoe doe je dat, leven in vrede? Nachtenlang zweten in de studentensoos? Bij de padvinderij? Dansen rond de meiboom? En hoe verhoud je je tot je ouders?

* **het Scholtenshuis:** Het Scholtenshuis is een beroemd en berucht gebouw in Groningen, waar in de Tweede Wereldoorlog de Sicherheitspolizei huishield, honderden verzetsstrijders gevangen nam en hen beestachtig behandelde. Tijdens de bevrijding van Groningen werd het gebouw hevig beschoten en in brand gestoken.